

Van Stichting Democratisch Energie Initiatief
Grijskopspecht 6
7827RE

Aan: het Ministerie van EZK - DG KE
tav de heer S. Gaastra

Betreft:

Agendapunten en input voor het vervolgoverleg Stichting DEI-EZK/lenW over de door het rijk veroorzaakte juridische situatie na de uitspraak van de RvS dd 30/6/2021 en Onderzoeksvoorstellen van het Democratisch Energie Initiatief aan EZK - minimumafstand 2000 meter tot gevoelige bebouwing - noodzaak voor een moratorium in afwachting van onderzoeksresultaten

Geachte heer Gaastra,

Dank voor uw voorzet voor ons vervolgoverleg dat nog nader wordt geconcretiseerd naar datum en locatie. Dat er een vervolg op het gesprek op 29 september 2021 komt hebben we afgesproken aan het slot van deze bespreking op uw ministerie en het ministerie van lenW.

U schrijft "voor een vervolggelsgesprek in brede setting, waarin u en anderen met mij en EZK-collega's van gedachten kunnen wisselen over het beleid voor wind op land."

Een vervolg met "anderen" en zonder de ambtelijke collega's van lenW heeft niet onze instemming omdat het afwijkt van hetgeen is afgesproken op 29 september 2021 en omdat het niet het inhoudelijk doel van de juridische dialoog dient die we op 29/9/21 begonnen zijn.

De afspraak op 29 september 2021 is gemaakt om als DEI - EZK het gesprek een vervolg te geven met ook met de toen aanwezige delegatieleden van het ministerie van lenW.

De deelname van lenW is nu extra relevant in verband met de Notitie Reikwijdte en Detailniveau voor het plan-MER Windturbinebepalingen en Leefomgeving d.d. 22 december 2021.

Zoals al eerder aangegeven op 24 december 2021 aan u en uw collega Witjes hechten wij aan een samenstelling en opzet zoals we op 29 september jl. hadden.

Deze setting is de meest geschikte om de op 29 september 2021 begonnen juridische dialoog voort te zetten.

In de eerste sessie van 29 september 2021 hebben wij weliswaar op inhoud erkenning gekregen, maar in het praktijk zien wij daar niet de effecten van in het beleid, beleidsuitvoering en andere activiteiten van de ministeries van EZK en lenW terzake van dit dossier.

Wij verzoeken u de op 29/9/21 op mijn voorstel gemaakte afspraak niet eenzijdig te wijzigen. Bij een wederzijds voorgestane constructieve sfeer hoort dat u zich aan de afspraken gemaakt op 29 september 2022 houdt. Ambtelijke uitbreiding van de delegaties van EZK en lenW stuit uiteraard op geen enkel bezwaar onzerzijds.

Omdat professor Koers in februari niet in staat is een fysieke bijeenkomst in Den Haag wegens verblijf elders bij te wonen stel ik voor data uit te wisselen die liggen in maart/april 2022.

Wij achten het met u van belang in een constructieve sfeer een vervolg te geven aan de eerste juridisch-staatsrechtelijke dialoog op 29 september 2021 op uw ministerie over de juridische situatie die is ontstaan na de uitspraak van de Raad van State van 30/6/21. Professor Koers kan zeker bereid

gevonden worden een referaat te houden over de ontstane juridisch-bestuurlijke situatie na 30/6/2021.

Dit deel van de bijeenkomst kan in onze ogen indien u dat ook nuttig acht de vorm van een minimumsymposium krijgen. Beschouwt u dit laatste als een aanbod.

Agendapunten vervolgsessie

Met betrekking tot de agenda van de vervolgsessie stellen wij voor in ieder geval als eerste agendapunt de hieronder door ons toegelichte drie valkuilen te agenderen die de ontstane huidige juridische situatie kenmerken.

Wij verzoeken u op onze hieronder verwoorde juridische input vooraf schriftelijk uw opinie te geven. We stellen deze vraag ook aan het ministerie van IenW. Dit dient het doel om de juridische gedachteswisseling dezelfde helderheid en scherpte te geven als op 29 september 2021. Toen werd het gesprek op de juridische inhoud ook vooraf van een grondslag voorzien door stukken van het DEI en van professor Koers en een gesprek de voorafgaande dag tussen u en professor Koers.

De gedachteswisseling op 29/9/21 vond plaats in een openhartige sfeer, waarin onverbloemd werd gesproken en kool noch geit werd gespaard.

U zelf erkende naar professor Koers zijn analyse over de toepasselijkheid van de RvS-uitspraak op bestaande parken. In alle openhartigheid sprak u over het dilemma van de volgens u te verwachten schadeclaims van de initiatiefnemers als de overheid op grond van het EU-recht aan de afgegeven vergunningen van windparken zou tornen. Wij hebben met betrekking tot het door u geschetste dilemma tussen financieel belang en rechtsbelang in dat gesprek geen bevredigende gezamenlijke conclusie kunnen trekken.

De Stichting Democratisch Energie Initiatief staat een onverkorte loyaliteit aan onze democratische rechtsstaat voor. Mogelijk dat het ministerie dat toch anders ziet, mede gelet op de uitleg die gemeentelijke actoren zeggen te hebben ontvangen van uw ministerie na ons gesprek van 29 september 2021?

De analyse over de hieronder beschreven drie valkuilen is door professor Koers verzorgd. Wij lichten de drie valkuilen als volgt toe.

DE DRIE VALKUILEN NA DE RAAD VAN STATE UITSPRAAK VAN 30/6/22

De rijksoverheid heeft drie juridische valkuilen voor de centrale en decentrale Nederlandse overheid gegraven. Deze valkuilen werden tot nu toe niet benoemd, laat staat geadresseerd, door de staatssecretarissen van EZK en I&W in brieven aan de Tweede Kamer. De valkuilen kunnen later als een boemerang terugkomen naar het rijk en vooral ook de provincies en Nederlandse gemeenten schade berokkenen.

Bij elke valkuil volgt een vraag aan het rijk met betrekking tot de door het rijk veroorzaakte dilemma's en risico's voor alle overheden.

Wij gaan ervan uit dat u deze vragen meeneemt in uw reactie. Wij vragen u aan te geven hoe u deze dilemma's en risico's denkt aan te pakken dan wel gemotiveerd aan te geven indien u onze analyse niet deelt.

DE DRIE VALKUILEN

Valkuil 1: Ook voor het vaststellen van lokale normen geldt een m.e.r.-plicht

De procedure om nieuwe windparken goed te keuren is complexer geworden want er zijn geen landelijke regels meer (die zijn buiten werking gesteld door de RvS uitspraak).

De allergrootste complicatie is dat naar Unierecht ook lokale regels ter vervanging van landelijke regels pas mogen worden vastgesteld na een m.e.r. die aan de SMB-richtlijn voldoet.

Het is immers juridisch volstrekt ondenkbaar dat landelijke regels voor geluid en slagschaduw van windturbines niet mogen worden toegepast omdat ze werden vastgesteld zonder voorafgaande m.e.r. en dat nu – nota bene na de Raad van State uitspraak – gemeenten en provincies exact dezelfde (soort) regels mogen vaststellen zonder voorafgaande m.e.r. De informatie van het rijk schiet hierop ernstig te kort.

De Raad van State in de uitspraak van 30 juni 2021 stelt dat lokale bevoegde gezagen, nu er geen landelijke regels meer zijn, met eigen regels en normen mogen komen mits die deugdelijk worden “gemotiveerd”. Dat is inderdaad wat artikel 3:46 Awb zegt, maar het Europese Hof past niet de Awb toe, maar het Unierecht. En dat zegt klip en klaar dat, voorafgaand aan het besluit over een plan, programma of project dat aanzienlijke gevolgen kan hebben voor het milieu, er eerst een m.e.r. moet worden uitgevoerd. Het Rijk ging erop onderuit, gaat het Rijk dit herhalen en de lagere overheden meeslepen, of komt het rijk tot een andere juridische koers?

Valkuil 2: net doen alsof er geen rechtsplicht is tot het ongedaan maken van gevolgen

De tweede valkuil vloeit voort uit de niet mis te verstane rechtsoverwegingen 83 en 84 van het Europese Hof in de Nevele zaak. Kort samengevat zegt het Hof in die overwegingen dat het principe van gemeenschapstrouw van artikel 4, lid 3 van het EU Verdrag betekent dat “nationale autoriteiten”, zelfs rechterlijke, alles moeten doen wat in hun vermogen ligt om de gevolgen van Unierechtelijk onrechtmatig handelen ongedaan te maken.

En, zo zegt het Hof expliciet, dat “ongedaan maken” kan ook inhouden het opschorten of intrekken van “reeds verleende” vergunningen opdat er alsnog een m.e.r. uitgevoerd kan worden. En alsof dit al niet duidelijk genoeg is, voegt het Hof daar nog aan toe dat het niet aan nationale rechters is om uitzonderingen op de rechtsplicht tot “ongedaan maken” toe te staan, dat alleen het Hof zelf dit kan doen en dat het Hof dat alleen zal doen in zeer exceptionele omstandigheden. Dit zijn dwingende formuleringen. Het rijk noch enig andere “nationale autoriteit”, laten na hierover te berichten hoe zij aan die op hen rustende rechtsplicht tot “ongedaan maken” gaan voldoen – of waarom zij menen dat die rechtsplicht voor hen niet geldt. Het lijkt alsof de rechtsoverwegingen 83 en 84 van het Nevele arrest worden doodgezwegen, maar daarmee zijn ze niet weg! En zijn ze nog steeds inroepbaar in toekomstige procedures. Het is van onmiskenbaar belang en wij vinden het tot haar taak behoren dat het rijk en de VNG de informatie hierover ter kennis van de gemeenten brengt.

Er lopen op dit moment meerdere procedures waarin omwonenden, met een beroep op de overwegingen 83 en 84, het bevoegde gezag verzoeken vergunningen of inpassings-/bestemmingsplannen op te schorten of in te trekken. Tot nu toe worden die verzoeken systematisch afgewezen, maar ooit komt het in één van die zaken tot een beroep op de Raad van State.

De vraag is op dat moment aan de orde wat de Raad van State dan doet met de niet mis te verstane boodschap van het Europese Hof in rechtsoverwegingen 83 en 84 van het Nevele arrest, al was het alleen maar omdat de rechtsplicht tot “ongedaan maken” ook expliciet geldt voor rechterlijke autoriteiten. De Raad van State moet zich daarbij wel onthouden van het zelf interpreteren van Unierechtelijke begrippen – dat is de exclusieve bevoegdheid van het Europese Hof.

Alsdan: alle kans op nog meer politieke commotie en bestuurlijk/juridische chaos! Die de ministeries maar ook de provincies en gemeenten in sterke mate zal treffen.

Heeft het rijk, onverlet de VNG en IPO, hier niet een eigenstandige verantwoordelijkheid de decentrale overheden hiervoor te behoeden door provincies en gemeenten actief en volledig te informeren. Een optimale informatiepositie stelt gemeenten in staat hun afwegings- en besluitvormingsproces goed te laten verlopen. Uiteraard zijn de gemeenten autonoom en verantwoordelijk voor hun eigen besluiten, maar het rijk kan dan niet achteraf verweten worden niet goed te hebben geïnformeerd.

Valkuil 3: net doen alsof het niet nodig is onderzoek te doen naar gezondheidseffecten

Eén van de gevolgen van het vaststellen in 2010 van landelijke regels is dat er sindsdien in project-mer's voor de aspecten geluid en slagschaduw in feite geen milieuonderzoek meer werd gedaan: de vraag was niet meer wat, voor deze aspecten, de (lokale) milieueffecten van windturbines zouden zijn, maar enkel of het park aan die regels kon voldoen. Als dit – al dan niet met toepassing van “mitigerende” maatregelen – het geval was, was de kous af en was verder onderzoek overbodig. Al die project-mer's zijn dus op dit moment in strijd met het Unierecht want onvolledig. Hier ligt dus zeker een opdracht voor de “nationale autoriteiten” van dit land: het defect in al deze project-mer's herstellen door alsnog een (aanvullende) m.e.r. uit te (laten) uitvoeren.

Dat er geen onderzoek werd gedaan naar de milieueffecten van geluid en slagschaduw verklaart ook dat er (vrijwel) nooit onderzoek werd gedaan naar de effecten van een windpark op de gezondheid van mensen. Er zijn project-mer's waarin zonder blikken of blozen wordt gezegd dat het effect op gezondheid van mensen niet onderzocht werd! Dus wel onderzoek naar de effecten van windturbines op het welzijn van (bijvoorbeeld) vleermuizen en kikkers, maar niet naar de effecten op de gezondheid van omwonenden! Mocht u zich nu verbazen en denken aan artikel 22 van de Grondwet - “De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid” – dan is dat een logische gedachte. Echter, die gedachte levert niets op want wij zijn zo ongeveer het enige land in Europa waar burgers zich niet op de Grondwet kunnen beroepen.

Van meer praktisch belang is ook hier weer het Unierecht, sterker: het leidt tot een derde valkuil. Indringender nog dan de Projecten-richtlijn van 2011/2014 eist de SMB-richtlijn van de EU uit 2001 – en die is hier aan de orde - dat er in een m.e.r. aandacht wordt geschonken aan de effecten van een plan of programma op de gezondheid van mensen. De gezondheidseffecten worden daarin en in de uitwerkingsvoorschriften opgevoerd als een autonome categorie en ze zijn dus in de SMB-richtlijn niet het ondergeschoven kindje van het aspect geluid. Zie bijlage II onder 2 van bij de SMB-richtlijn.

En dus moeten volgens het Unierecht de effecten op gezondheid eigenstandig worden onderzocht en dan niet in de vorm van de zoveelste literatuurstudie van het RIVM, maar ook door veldonderzoek ter plekke want alleen dat maakt die effecten zichtbaar. Zoals, waar nodig, al jarenlang gedaan wordt voorvleermuizen en kikkers.

Het gezondheidsaspect voor de zoveelste keer in een m.e.r. en Plan MER afdoen als een bijwagen van geluid en de effecten van geluid vervolgens afdoen met het zoveelste RIVM-literatuuronderzoek is daarom aanvechtbaar als zijnde in strijd met de SMB-richtlijn. En wellicht ook met artikel 7.1 onder 6 van de Wet Milieubeheer want daaraan staat de bescherming van de

bevolking en de gezondheid van mensen vooraan als het gaat om de aspecten die in een m.e.r. aan de orde moeten komen. Als de (Europese) rechter het daar – in 2025? - mee eens zou zijn, gaan alle, op die defecte m.e.r. gebaseerde regels en vergunningen – landelijk of lokaal – onderuit als onrechtmatig.

Hiermee is ook de derde valkuil geschetst als een voorzienbaar risico voor het rijk en de decentrale overheden. Hoe gaat het rijk zichzelf en de decentrale overheden hiertegen behoeden?

Ligt hier niet ook de plicht voor het rijk om de decentrale overheden volledig te informeren over alle aspecten van dit dossier?

Tot zover de analyse over de drie valkuilen.

HOE NU VERDER?

Wij stellen voor om de vervolgsessie van EZK/lenW en DEI de hierboven geschetste drie valkuilen te agenderen en bovenaan op de agenda te plaatsen.

Deze juridische valkuilen achten wij van primair belang, zij zijn essentieel en zijn ten opzichte van de andere aspecten van het dossier van centrale betekenis.

Professor Koers is de aangewezen actor om de analyse over de ontstane juridische situatie in de komende bespreking toe te lichten

Onze andere agendapunten zijn: onze voorstellen voor onderzoek in het kader van de NRD, de noodzaak eerst de resultaten van het onderzoek naar de gezondheidseffecten te kennen en het daarmee verband houdende door ons voorgestelde moratorium, de positie van Arcadis, de wijze waarop de twee ministeries bureaus/externe organisaties selecteren om werk voor hen te doen verrichten. En de actuele situatie met betrekking tot de Monden en Oostermoer en het daarop betrekking hebbende intrekingsverzoek stellen wij voor als vervolg op 29/9/21 toen dit ook besproken werd hoort er uiteraard ook bij.

Ter nadere toelichting en mede verband houdende met uw aangekondigde nog komende antwoorden nog enkele punten:

1. Over de aanpak van het onderzoek naar aanleiding van de motie Erkens/Leijten was door uw ministerie in december toegezegd dat wij rondom de jaarwisseling een specifiek antwoord zouden ontvangen op onze brief van 13 december 2021. Dat is niet gebeurd. Dat is echter een constatering, geen persoonlijk verwijt. Uiteraard dank voor hetgeen u er nu in voorlopige zin over schrijft. Wordt dus vervolgd.
2. Wij hebben in de klankbordgroep RIVM op 25 januari precies en kernachtig de toedracht beschreven in de klankbordgroepvergadering van RIVM op 25 januari jl. en welke beeldvorming dit teweeg brengt. Deze signalering is bedoeld opdat u deze informatie kunt benutten. De rol van de RIVM-functionaris die aan de vooravond van de klankbordgroepvergadering de communicatie met het DEI afkapte en weigerde onze vooraf voorbereide input, bedoeld om de vergadering procesmatig te bevorderen, door te sturen, getuigt van onvoldoende respect. Hierbij merk ik op dat deelname aan klankbordgroepen voor mensen die niet de status hebben van ambtenaar of functionaris serieuzer genomen moet worden. Voor mensen is met de deelname veel tijd gemoeid. Het ingerichte proces en de ambtelijke cultuur bevordert hun inzet niet, zeker als kort voor de vergadering de stukken worden gestuurd. Voor dit soort belangrijke klankbordgroep vergaderingen dienen de stukken minimaal een week tevoren bij de leden te zijn. En niet zoals vrijdag 4/2/2022 op vrijdagmiddag tegen 17.00 uur voor de klankbordgroep van Arcadis, die dinsdag 8/2/2022 plaats vindt. Dan is er feitelijk maar één werkdag beschikbaar voor het lezen van een rapport van 70 pagina's.

3. Wij hebben onze deelname aan de RIVM-klankbordvergadering, en die van Arcadis, een deelname waarop uw ministerie snaar ons toe terk op had aangedrongen, benut om tot voorstellen aan uw ministerie te komen over 'wat er mist in de aanpak tot nu toe' en 'hoe dit te ondervangen' in wat wij echt (veld)onderzoek noemen. U meldt dat u op onze voorstellen nog nader ingaat en erop zal antwoorden. Dat stellen wij op prijs. Wij stellen voor het onderwerp toe te voegen aan het komende overleg.
4. Bij de onderzoeksopzet inzake de motie Erkens-Leijten heeft DEI op de veronachtzaming van de gezondheidsaspecten gewezen (zie DEI brieven in 13 december 2021). Aangezien de gezondheidseffecten de kern van de motie zijn, zou hier in de aansturing van het onderzoek in voorzien moeten worden.
5. Een opmerking met betrekking tot de positie en rol van Arcadis. Arcadis is een grote speler in de windenergiebranche. De verdienmodellen van Arcadis zijn evident. Arcadis heeft aangegeven, na herhaalde vragen onzerzijds aan de heer Koppen de brief van 13 december 2021 aan de leiding van Arcadis door te geleiden, niet op onze feiten en argumenten terzake van belangenverstrengeling en de verdienmodellen in te willen gaan. Ook buiten Nederland, zoals in België heeft Arcadis forse posities. Arcadis heeft voor het rijk de NRD geschreven. In België heeft Arcadis (bijna) analoog een identieke opdracht voor de Belgische overheid uitgevoerd. Natuurlijk hoeft dat geen onderlinge afstemming tussen de overheden te betekenen, maar het valt wel op. En het kan niet zijn dat uw ministerie en het ministerie van IenW daar geen informatie over hebben.
6. De inhuur van bureaus/externe organisaties door de overheid is een punt.. Heeft de overheid niet meer kennis en vaardigheid om zelf een NRD-document te concipiëren in plaats van daarvoor een externe organisatie in te huren? Had de overheid niet een bureau/organisatie in de EU kunnen vinden met een meer onbesproken positie in dit dossier? Hoe is de keuze op Arcadis gevallen? Is er gesproken met andere kandidaten, zo ja met wie, is er gezocht naar alternatieven? Ook internationaal? Bijvoorbeeld het Fraunhofer Institut in München/BRD? Wij verzoeken de ministeries van IenW en EZK aan te geven hoe de keuze voor Arcadis is gemotiveerd.
7. Reeds begin december hebben wij onze eerste constatering over de positie van Arcadis met u gedeeld. Dat betreft primair Arcadis als organisatie. Echter, de rol van de heer Koppen is hierbij niet slechts illustratief. De heer Koppen heeft als functionaris van een substantiële rol gespeeld in het tot stand brengen van ongunstige afstandsnormen (ten opzichte van gevoelige bebouwing) afstandsnormen in o.a. Meeden en Venlo. In Venlo was de heer Koppen inderdaad geen projectleider, maar de heer Koppen was er wel ingehuurd en actief vanuit Arcadis. Tegelijk was Arcadis daar financieel aandeelhouder.
8. Met professor Albert Koers heb ik in december 2021 de heer Koppen in onze eerste brief gewraakt. Het gaat niet om de persoon maar om de vraag of een persoon met deze achtergrond en kwaliteiten wel de juiste man in deze rol is. Extra spelen mee de enorme financiële belangen en de rol die Arcadis, waar de heer Koppen in dienst is, heeft bij het tot nu toe ontwikkelde beleid heeft. De verwevenheid van Arcadis en dus van de heer Koppen met het staande beleid valt niet te loochenen. U heeft gemeld met Arcadis nog in gesprek te zijn. Arcadis wil richting DEI niet reageren op deze feiten. Wij zien uw informatie hierover graag tegemoet. Dinsdag 8 februari 2022 zullen wij in de klankbordgroep onder voorzitterschap van de heer Witjes van EZK ons finale oordeel over het vrijdag 4 februari om 17.00 uur ontvangen rapport van Arcadis/de heer Koppen geven. Op moment van schrijven van deze brief is duidelijk dat rapport niet beantwoord aan de maatstaven die aan een dergelijk rapport gesteld mogen worden. De gezondheidsschade wordt wederom niet serieus genomen, als of het een in alle hardnekkigheid voortgezette lijn is om in strijd met het EU-recht te handelen. Dit rapport moet over. Anders kunnen wij als lid van de klankbordgroep niet anders handelen dan met NLVOW een rapport indienen dat wél aan de maatstaven voldoet.

9. Wij stellen voor de stand van zaken met betrekking tot het intrekingsverzoek De Monden en Oostermoer te agenderen in ons vervolgoverleg. Bij de windparken in de Drents-Groningse Veenkoloniën is besluitvorming gepleegd waarvan erkend wordt, ook door uw ministerie, dat deze zo niet had moeten plaatsvinden. Maar de gevolgen worden niet weggenomen. “Ondermijning” is een zeer beladen term waarvan spaarzaam gebruik gemaakt dient te worden. Professor Bröring heeft de gang van zaken in De Monden/Oostermoer en N33 gekenschetst als “bestuurlijke ondermijning”. De gevolgen van de gewraakte besluitvorming zijn desastreus voor dat gebied, alleen al in maatschappelijk en politiek opzicht. Waar eens gevestigde partijen als de PvdA een onaantastbare positie hadden, spinnen nu extreemrechtse en ondemocratische partijen garen bij de ontstane situatie. Op 29 september 2021 gaf u aan dat de besluitvormingswijze voor de Veenkoloniën nooit meer mag worden herhaald. Maar alleen met deze erkenning worden de negatieve gevolgen voor het gebied niet weggenomen. De alom gerespecteerde Europese democratiedenker David Van Reybrouck acht het zelfcorrigerend vermogen van de overheid een voorwaarde voor een goed functionerende democratie. Tot nu toe is voor de burgers in de Veenkoloniën niet zichtbaar dat de verantwoordelijke ministeries de gevolgen van een achteraf gediskwalificeerd besluitvormingsproces (van plan zijn te) corrigeren. Ook niet nu het EU-recht daartoe noopt. De algemene stemming bij de burgers in het gebied is dat de rechtsstaat ernstig tekortschiet dan wel voor hen volledig afwezig is. Men voelt zich niet gerespecteerd en men respecteert de overheid niet meer. Hier is voor onze democratie en sociale rechtsstaat een wereld terug te winnen.

Respect voor de overheid moet iedere dag weer opnieuw verdiend worden.
Onder andere door ieders inzet voor de versterking van onze rechtsstaat.
Daarbij rekenen we op u en uw collega's!

Namens het bestuur van de Stichting Democratisch Energie Initiatief,

Nico Broekema, voorzitter

...staat en
er kunt
ven in
van de
cy' dat
Cyprus
nschap

t de lin-
versi-

se me-
ren
s met
die
ring
n alle

or-

De scha

Met instemming
kel van Martin So
grote problemen
the rond de intro
spuuglelijke en g
windmolens zijn
6 februari).

Wat mij echter s
suggestie dat 'de n
mers' bij de strijd t
lieu-iconen - ander
beeld rond de dreig
ing van onze kust